

управлінських рішень, пов'язаних з недостатньою кількістю наявних конкурентних переваг перед реальними і потенційними конкурентами.

Висновки. Оскільки ефективність управління визначається як характеристика, що відображає відношення між досягнутим та можливим результатом, то це дає можливість зробити висновок про те, що повний комплекс умов ефективного формування, розвитку та використання конкурентного потенціалу підприємств малої авіації можна забезпечити тільки за умови використання не єдиного підходу до управління, а комплексу підходів, які поєднує в собі запропонована автором модель концепції управління конкурентоспроможністю підприємств малої авіації на засадах стратегічного альянсу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дяченко Т.О. Логістика як чинник підвищення конкурентоспроможності авіотранспортних підприємств [Текст] / Т.О. Дяченко // Економіка України. – 2002. – №4. – С.89 – 92.

2. Злидень І.М. Конкурентоспроможність підприємства – основа забезпечення його конкурентного потенціалу [Текст] / І.М.Злидень // Вісник Харк. нац. техн. ун-ту сільського господарства: Економічні науки: Зб. наук. праць. - Харків: ХНТУСГ – 2006. – Вип. 35. - С. 133-137.

3. Котлик А. В. Модель управління конкурентоспроможністю підприємства на основі збалансованої системи показників [Текст] / А. В. Котлик // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2008. – №16 (72). – С. 82 – 91.

УДК 338.47:557.4:61.5(043.2)

С.М. Подреза, Г.С. Гуріна

УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У статті досліджено особливості економічної глобалізації в контексті державного управління економікою України. Визначено етапи дослідження і прогнозування впливу глобалізації на національну економіку.

Ключові слова: глобалізація, економіка, управління.

В статье исследованы особенности экономической глобализации в контексте государственного управления экономикой Украины. Определены этапы исследования и прогнозирования влияния глобализации на национальную экономику.

Ключевые слова: глобализация, экономика, управление.

Features of economic globalization in the context of public administration were explored in the article. The stages of study and predict the effects of globalization on national economies were determined.

Keywords: globalization, economic, management.

Постановка проблеми. Процес формування світового господарства окрім позитивних має і негативні соціально-економічні наслідки. Річ у тім, що паралельно з ним виникає і загострюється ряд проблем, які безпосередньо

зачіпають інтереси усього людства. Від їх своєчасного розв'язання залежить існування планетарної цивілізації. Проблеми ці отримали назву глобальних, тобто таких, що охоплюють не якусь одну країну або групу країн, а планету в цілому. Виникла навіть самостійна галузь знань – глобалістика, яка вивчає найзагальніші планетарні проблеми сучасного і майбутнього розвитку людської цивілізації. Глобалізація та інтеграція світового економічного, інформаційного, технологічного, екологічного простору є об'єктивною умовою існування кожної держави у теперішній час. Темпи процесів глобалізації лише зростають. Але простір, що має взаємодіяти, зливатися в комплекс для досягнення загальної мети, має багато різнобічних характеристик, синтез яких породжує не лише успіх в багатьох галузях, а і відокремлює особливості певних країн, територій за ознаками, які раніше не зазнавали достатньої уваги і в межах однієї країни не визначали негативні наслідки для економіки. Глобалізація та інтеграція як парадигма розвитку сучасного суспільного співіснування передбачають уніфікацію, стандартизацію систем управління національними економіками. Вивчення особливостей сучасних глобалізаційних процесів надасть можливість визначити сильні та слабкі сторони та перспективи подальшого розвитку національної економіки України у єдиному світовому просторі та на міжнародній арені.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Комплекс наукових проблем, пов'язаних з економічною глобалізацією та її складовими, є предметом досліджень багатьох як іноземних, так і вітчизняних учених. Зокрема, загальні питання розвитку світового господарства та економік окремих груп країн світу у контексті глобалізації перебувають у центрі уваги таких науковців, як лауреати Нобелівської премії з економіки Дж.Тобін та Л.Клайн, а також А.Тейт, Дж.Гелбрейт, В.Іноземцев, А.Некіпелов. Серед інших вчених слід назвати Ю.Акюза та М.Ширакаву – у сфері досліджень сучасних закономірностей розвитку фінансових ринків; П.Кругмана, М.Обстфельда, Е.Роуза, Дж.Ліпські, Р.Гліка, К.Ван Рійкенгем та Г.Камінські – у сфері теоретичних та практичних досліджень міжнародних фінансових криз та кризових явищ в розвитку економіки держави.

Мета статті. Дослідити тенденції світової глобалізації в контексті систем державного управління та економіки України, а також з'ясувати вплив процесів глобалізації на свідомість людей та загальний економічний стан України.

Викладення основного матеріалу дослідження. Процес глобалізації є складним, багатовимірним і неоднозначним, тому з приводу його суті існують багаточисельні розбіжності. Вчені сходяться на думці, що глобалізація означає не лише новий кількісний вимір міри інтенсивності взаємозв'язків окремих країн та їх економік, а головним чином – нову якість

таких зв'язків, коли формується фактично новий, глобальний рівень економічної глобалізації [2, с. 77-79].

За ознаками глобальні проблеми поділяють на три сфери дії.

Сфера 1. Взаємодія природи та суспільства. До проблеми цієї сфери відносять: а) надійне забезпечення людства сировиною, енергією, продовольчим товарами; б) збереження навколишнього природного середовища; в) освоєння ресурсів світового океану; г) оволодіння космічним простором.

Сфера 2. Суспільні взаємовідносини. Найважливіші проблеми цієї групи: а) відносини між державами різних соціально-економічних устроїв; б) подолання економічної відсталості багатьох країн світу; в) локальні та регіональні, міжнародні військові, національні та релігійні конфлікти; г) відтворення загрози ядерної війни.

Сфера 3. Розвиток людини. Тут насамперед виділяють такі аспекти, пов'язані з: а) з демографічною ситуацією; б) з проблемою сучасної урбанізації; в) з проблемою пристосування до умов природного та соціального середовища, яке постійно змінюється під впливом НТП; г) з проблемою боротьби з епідеміями та тяжкими захворюваннями.

Всі глобальні проблеми тісно між собою пов'язані, більш того зумовлюють одна одну. У сучасному світі розвиток будь-якої держави значною мірою залежить від її участі в міжнародних відносинах. Дослідження показують, що лише взаємопроникнення окремих національних економік через механізми іноземних інвестицій, створення спільних підприємств або транснаціональних корпорацій і становлять основу явища, яке ми називаємо глобалізацією світової економіки. Проте найактивніше відбувається фінансова глобалізація, що проявляється у вільному переливанні фінансового капіталу між національними та регіональними ринками капіталу, що призведе до того, що великі потоки іноземного капіталу опиняться на вітчизняному фінансовому ринку.

Основна проблема, яка породжена процесами глобалізації, пов'язана з тим, що архітектура глобального фінансового ринку надзвичайно ускладнилася, що посилює загальну нестабільність цієї складної системи, підвищує ризики та ймовірність розвитку загроз для економічної безпеки країн. Особливо важливого значення підвищення нестабільності фінансового ринку і збільшення ризиків та загроз має для економіки країн, що розвиваються, та країн з перехідною економікою, оскільки фінансові системи цих країн мають підвищену залежність від глобального фінансового ринку.

Фінансова глобалізація розвивається неконтрольованим чином, що становить реальну загрозу для економічної стабільності всіх країн світу (хоча це не означає, що фінансову глобалізацію потрібно розглядати як процес дестабілізації, навмисно керований певними країнами чи групами). Глобалізаційні процеси посилюють диспропорції національних фінансових

ринків, а це також стає чинником виникнення міжнародних фінансових криз. Загалом, наслідком фінансової глобалізації є не тільки вірогідність виникнення фінансових криз, а й збільшення впливу цих кризових явищ на інші країни.

Економічна глобалізація призводить до зменшення можливості національних держав впливати на стан власних фінансових ринків. Таким чином розмиваються основні економічні функції національної держави, що призводить до загострення протистояння національних економічних інститутів і глобального економічного середовища з його основними суб'єктами – ТНК та міжнародними економічними організаціями.

Глобальні проблеми є породженням комплексу об'єктивних причин, зумовлених, з одного боку, специфікою розвитку продуктивних сил, географічного положення, рівня прогресу техніки, кліматичними умовами, тобто факторами загальними, незалежними від форми соціально-економічного устрою країни. З іншого боку, глобальні проблеми породжуються специфічною суспільною формою, тобто особливістю розвитку відносин індивідів до процесів світової глобалізації.

Поруч з названими причинами виникнення глобальних проблем, щодіють як тенденції, необхідно виділити причини специфічні, що значно заострюють ці проблеми в сучасних умовах і роблять цілком реальними економічні наслідки, загрозливі для існування людства на планеті, в результаті їх нерозв'язання. Найбільш суттєвою з цих проблем є швидке демографічне зростання в країнах, де панує тотальний голод та хвороби. Демографічний вибух зумовлює загострення таких глобальних проблем, як сировинна, екологічна, продовольча, енергетична тощо. Важливою специфічною причиною загострення глобальних проблем є низький рівень впровадження ресурсо- та енергозощаджуючих, екологічно чистих технологій. Причиною загострення глобальних проблем є також швидка урбанізація населення, зростання гігантських мегаполісів, що супроводжуються скороченням сільськогосподарських угідь, лісів, бурхливою автомобілізацією. Державне управління економікою України все ще знаходиться у пошуковій стадії щодо ефективної моделі управління не лише розвитком країни окремо, але її як суб'єкта світової економіки та активного учасника глобалізаційних процесів. Головною особливістю державного управління економікою України є неспівпадіння політичного та стратегічного вектору розвитку в інтегрованій спільноті. Це створює Україні велику проблему, що стає на заваді розвитку інвестиційної привабливості України, а це найбільш важливий важіль участі та регулювання глобалізаційних процесів на державному рівні. Основні напрями державного управління та формування національних стратегій продиктовані умовами глобалізації, тобто політика держав повинна бути спрямована на боротьбу з негативними та використання позитивних наслідків глобалізації.

Що стосується України, то, на жаль, на сьогодні Україна недостатньо залучена до процесів глобалізації, оскільки вона:

- значно відстає від провідних держав світу в галузі інформатизації та розвитку інформаційних технологій;
- перебуває лише на початку формування власних ТНК, конкурентоспроможних на глобальному рівні та здатних до здійснення глобальної стратегії розвитку;
- досить непослідовно запроваджує економічну лібералізацію;
- не приділяє належної уваги координації своєї зовнішньоекономічної політики.

Глобалізація як всеохоплююче явище впливає на всі процеси, що протікають на планеті, багато в чому їх формуючи й визначаючи. При цьому, чим інтегрованіша у світове співтовариство країна, тим більший вплив на неї мають глобальні процеси. Спираючись на важливість визначення Україною належного місця в міжнародній економіці, можна відзначити актуальність питань інтеграції України за такими стратегічними напрямками, як: перебудова на ринковій основі виробничих зв'язків з країнами СНД; входження до європейського економічного простору через посилення співробітництва з країнами Центральної й Східної Європи, країнами ЄС; розвиток економічних зв'язків з країнами, що розвиваються.

Особливої уваги заслуговує доля України в міжнародних організаціях для забезпечення рівноправного співробітництва у світовій економіці. Доля України буде залежати від її спроможності знайти і втілити в життя новий, оптимальний шлях розвитку – модель глобального конкурентоспроможного інтегрування на основі інноваційних стратегій розвитку. Для України стратегічно важливою метою має стати стимулювання структурних реформ всередині країни, спрямованих на забезпечення конкурентоспроможності у відкритому ринковому середовищі, що є стратегічно важливою метою.

Покращити становище України на світовому ринку можливо завдяки застосуванню ефективної інноваційної та зовнішньоекономічної політики. Оптимальний розвиток зовнішньоекономічних зв'язків ґрунтується, передусім, на принципових змінах у структурі національної економіки України. Тому важливим стає питання реформування зовнішньоекономічного сектору України, інтеграції її господарської системи у міжнародну економіку, створення розгалуженої інфраструктури, яка б забезпечувала швидку реалізацію ринкових перетворень, перш за все у зовнішньому секторі економіки. Від трансформації зовнішнього сектору економіки України залежать подальший економічний розвиток країни, ефективність і результативність підприємницької діяльності, місце України в системі світового господарства.

Висновки. Проведений аналіз дає можливість зробити висновок, що вплив процесів глобалізації на національну економіку досить складний та суперечливий. Існують як позитивні, так і негативні сторони. Позитивні сторони очевидні: по-перше, це можливість брати активну участь в обговоренні режимів регулювання міжнародних економічних відносин, а не бути осторонь, як це спостерігається тепер. По-друге, відбудеться скорочення витрат на здійснення зовнішньоекономічних операцій, що є дуже важливим, оскільки загальне підвищення цінової конкурентоспроможності українських виробників – найактуальніше питання сьогодення. Отже, одне з основних завдань держави за умов глобалізації – ефективне використання переваг від інтеграції до глобального фінансового ринку та одночасне обмеження наслідків такої інтеграції. Для цього потрібний не тільки ґрунтовний аналіз процесів на глобальному ринку, а і ефективне прогнозування тенденцій подальшого функціонування цього ринку та його впливу на національні фінансові ринки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тигипко С.Л. Україна: проект розвитку [Текст] /С.Л. Тигипко.-К.: 2009.- 87-139 с.
2. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.mns.gov.ua

УДК 658.5

О.В.Криворучко

ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МІЖГАЛУЗЕВОЮ ВЗАЄМОДІЄЮ НА УКРАЇНСЬКОМУ АВІАРИНКУ

В статті оглянуті процеси створення міжгалузевої взаємодії господарюючих суб'єктів на українському авіаційному ринку

Ключові слова: витрати, послуги, управління, системи, стратегія, галузь, господарські відносини, взаємодія

В статье рассмотрены процессы создания межотраслевого взаимодействия хозяйствующих субъектов на украинском авиационном рынке

Ключевые слова: расходы, услуги, управления, системы, стратегия, отрасль, хозяйственные отношения, взаимодействие

In the articles considered processes of creation of inter-industry cooperation of managing subjects are at the Ukrainian aviation market

Keywords: charges, services, managements, systems, strategy, industry, economic relations, co-operations

Постановка проблеми. Підприємства, що функціонують на українському авіаційному ринку, основною своєю метою ставлять збільшення об'єму її продажів авіапослуг з одночасним прагненням зменшення витрат на надання даних послуг. Таким чином вони намагаються